

Kol Ha'Omer Davar Bsheim Omro: Our Role in the Geulah

Mrs Emma Katz- Director of NII

1. אסתר ב' כ"ב

וַיַּדַע הַדָּבָר לְמֶרְדֵּכַי וַיַּגֵּד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מֶרְדֵּכַי:

Mordecai learned of it and told it to Queen Esther, and Esther reported it to the king in Mordecai's name.

2. גמרא מגילה דף ט"ו.

וְאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּל הָאוֹמֵר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מִבֵּיא גְאוּלָּה לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר: "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מֶרְדֵּכַי".

And Rabbi Elazar further said that Rabbi Hanina said: Whoever reports a saying in the name of he who said it brings redemption to the world. As it is stated with respect to the incident of Bigthan and Teresh: "And Esther reported it to the king in the name of Mordecai" (Esther 2:22), and this eventually brought redemption, as Mordecai was later rewarded for saving the king's life, paving the way for the miraculous salvation.

3. פרקי אבות ו:ו

גְּדוּלָּה תוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכֹּהֲנָה וּמִן הַמְּלָכוֹת, שֶׁהַמְּלָכוֹת נִקְנִית בְּשִׁלְשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַכֹּהֲנָה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע, וְהַתּוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה דְּבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן, בְּתַלְמוּד, בְּשִׁמְיעַת הָאָזְנוֹ, בְּעֵרִיכַת שְׁפִתַיִם, בְּבִינַת הַלֵּב, בְּשִׁכְלוֹת הַלֵּב, בְּאִימָה, בְּרֵאָה, בְּעִנְיָה, בְּשִׂמְחָה, בְּטַהֲרָה, בְּשִׁמּוּשׁ חֻכְמִים, בְּדַקְדוּק חֻבְרִים, וּבְפִלְפּוֹל הַתְּלִמִּידִים, בְּיִשׁוּב, בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּמַעֲוֵט סְחוּרָה, בְּמַעֲוֵט דָּרָךְ אֶרֶץ, בְּמַעֲוֵט תַּעֲנוּג, בְּמַעֲוֵט שִׁנְיָה, בְּמַעֲוֵט שִׁיחָה, בְּמַעֲוֵט שְׁחוּק, בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם, בְּלֵב טוֹב, בְּאִמּוּנַת חֻכְמִים, וּבְקִבְלַת הַיְסוּרִין, הַמְּכִיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְהַשְׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ, וְהַעוֹשֶׂה סִיג לְדַבְּרָיו, וְאִינוֹ מַחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, אֹהֵב אֶת הַמְּקוֹם, אֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, אֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת, אֹהֵב אֶת הַמִּישָׁרִים, אֹהֵב אֶת הַתּוֹכְחוֹת, מִתְרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, וְלֹא מִגִּיס לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, וְאִינוֹ שֹׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בְעַל עִם חֲבֵרוֹ, מְכַרְעוֹ לְכַף זְכוֹת, מַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשְּׁלוֹם, מְתַיֵּשֵׁב לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב, שׂוֹמֵעַ וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת, הַמְּחַכֵּים אֶת רַבּוֹ, וְהַמְּכַיֵּן אֶת שְׂמוּעָתוֹ, וְהַאֹמֵר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, הָא לְמַדְתָּ שְׁכַל הָאוֹמֵר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מִבֵּיא גְאוּלָּה לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (אסתר ב) וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מֶרְדֵּכַי:

Greater is learning Torah than the priesthood and than royalty, for royalty is acquired by thirty stages, and the priesthood by twenty-four, but the Torah by forty-eight things. By study, Attentive listening, Proper speech, By an understanding heart, By an intelligent heart, By awe, By fear, By humility, By joy, By attending to the sages, By critical give and take with friends, By fine argumentation with disciples, By clear thinking, By study of Scripture, By study of mishnah, By a minimum of sleep, By a minimum of chatter, By a minimum of pleasure, By a minimum of frivolity, By a minimum of preoccupation with worldly matters, By long-suffering, By generosity, By faith in the sages, By acceptance of suffering.

[Learning of Torah is also acquired by one] Who recognizes his place, Who rejoices in his portion, Who makes a fence about his words, Who takes no credit for himself, Who is loved, Who loves God, Who loves [his fellow] creatures, Who loves righteous ways, Who loves reproof, Who loves uprightness, Who keeps himself far from honors, Who does not let his heart become swelled on account of his learning, Who does not delight in giving legal decisions, Who shares in the bearing of a burden with his colleague, Who judges with the scales weighted in his favor, Who leads him on to truth, Who leads him on to peace, Who composes himself at his study, Who asks and answers, Who listens [to others], and [himself] adds [to his knowledge], Who learns in order to teach, Who learns in order to practice, Who makes his teacher wiser, Who is exact in what he has learned, And who says a thing in the name of him who said it. Thus you have learned: everyone who says a thing in the name of him who said it, brings deliverance into the world, as it is said: "And Esther told the king in Mordecai's name" (Esther 2:22).

4. מגן אברהם קנ"ו

כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו [נדרים פ"ק]

5. הגהות רבי עקיבא איגר על שלחן ערוך אורח חיים קנ"ו:ה

שם בא"ד כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו מדרש תנחומא פ' במדבר שעובר על לא תגזול דל כי דל הוא וכן הוא בילקוט רמז תרנ"ה ובילקוט משלי כ"ב:

6. קיצור ספר חרדים

פרק י. - מצות לא תעשה מדרבנן התלויים בדבור פה:

כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו, שנאמר: "אל תגזל דל".

7. אור חדש ב"כ"ב:ב'

ויש לומר גם כן, דבשביל זה דרשו ז"ל (מגילה טו.) "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם", דאם לא כן, למה שינה הלשון לכתוב "ותאמר", ולא כתיב "ותגד"? אלא ללמוד דמשום שאמרה דבר זה בשם מרדכי הביאה אסתר גאולה לעולם, ודבר זה אינו תולה בהגדה, כי כל הגדה יש לו מקבל, אותו שהגיד לו, ובודאי לענין "אומר דבר בשם אומרו" אין תולה בזה מה שהגיד לאחר, רק שהוא תולה בזה כאשר אומר דבר בשם אומרו, ולא תלה מידי במקבל ולכך כתיב "ותאמר למלך בשם מרדכי"

אבל נראה שדרשו "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם", דכתיב (להלן ג, א) "אחר הדברים האלה גדל המלך את המן וגו'", שפירושו בכל מקום "אחר הדברים" סמוך הוא למעלה, ולמה הוא סמוך, אלא בשביל שהוא יתברך קודם ששולח מכה על ישראל, שולח רפואה להם. וכאן אחר שהעמיד הגואל להם, היא אסתר, בא המכה לישראל. כי כבר היתה אסתר מוכנת לגאולה בשביל שאמרה דבר בשם אומרו, (-והוא-) [ועיקר ה]הכנה שהיתה אסתר זוכה לגאולה הוא בשביל זה.

ואל יחא קל עליך דבר זה שבשביל כך תזכה לגאולה, בפרט לגאולה זאת. וזה כי ראוי לדבר זה "האומר דבר בשם אומרו", וזה כי גאולה זאת בפרט היתה משונה מכל הגאולות, כי היתה גאולה זאת כאשר היו ישראל בהסתרת פנים בגלות, לא כמו שאר גאולה, שבא השם יתברך לגאול אותם מתוך צרה. וכאן אף על גב שעשה השם יתברך גאולה זאת, מכל מקום נשארו ישראל בגלותם. כי פורעניות המן יותר קשה כאשר היה צרה תוך צרות הגלות כמו שאמרנו למעלה, שלכך אמרו בסוף מסכת חולין (קלט:): אסתר מן התורה מניין, שנאמר (דברים לא, יח) "ואנכי הסתר אסתיר וגו'". ומה ענין אסתר לזה יותר משאר גליות. אבל רצה לומר כי דבר זה הוא הסתרת פנים לגמרי, אשר היה מעשה המן בגלותם....

וכל הגאולה שהביא השם יתברך על ישראל, שיהיו יודעים הטובה שהשם יתברך עושה עם ישראל. ולפיכך גאולת מצרים תמיד מזכיר הכתוב דבר זה (שמות י, ב) "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים", וכן בכל מקום. וכל זה מפני שהיו ניסים גלויים ומפורסמים, וידעו הכל כי מן השם יתברך היתה זאת. אבל הגאולה הזאת מי מוכיח שיהיה הכל מן השם יתברך. ואם היתה אסתר אומרת 'ראו הטובה שעשיתי עמכם כי הצלתי אתכם מן הפורענות', אם כן לא היה נודע חסדי ה', ואם כן בחנם הביא הגאולה, ולא היה השם יתברך מביא הגאולה, כי כל גאולה בשביל שידעו כי הוא יתברך גאל אותם, וגאולה זאת מי מודיע.

אבל כאשר היה אסתר מוכנת לתלות הדבר במי שעשה, שהרי אמרה הדבר למלך בשם מרדכי, אף מה שעשה אדם, ולא אמרה לאחשורוש כי 'אני עשיתי הטובה הזאת לך' כדי שיחזיק המלך טובה אליה, אלא תלה במרדכי, אם כן כל שכן שתהיה תולה הגאולה ממי שבא הגאולה ממנו באמת. שהיא ידעה והכירה בדבר זה, כי היה חכמה גדולה, מכרת הניסים שנעשו לה. ולכך אמרו* "כל האומר דבר בשם אסתר מביא גאולה לעולם", כלומר האומר דבר בשם אסתר ראו שיתבאר על ידו הגאולה, כי אם אומר דבר בשם אסתר לתלות הדבר במי שבא ממנו, כל שכן שיתלה הגאולה במי שבא [ממנו], ולא יתלה בו* לומר כי עשיתי זאת, וכוחי ועוצם ידי עשה.

ועוד פירשנו במקום אחר והוא עיקר, וזה כאשר יש דבר אחד שהוא אל ראובן, והוא ביד שמעון, הרי הדבר הזה הוא דומה אל מי שהוא תחת יד אחר. וכאשר* אמר דבר בשם אסתר, הרי אדם זה מוציא הדבר שהוא תחת ידו, ומחזירו אל אשר ראו לו ובא ממנו, וזה נחשב כמו גאולה לדבור* כאשר מוציא הענין שהוא בידו, ומחזיר אותו אל מי שבא ממנו. לכך מביא גם כן גאולה לעולם, להוציא את אחד מתחת יד אחר, ויהיה תחת השם יתברך, אשר ממנו הכל, וממנו נמצא. לכך האומר דבר בשם אסתר, שמוציא דבור שהיה תחת ידו לתלותו במי שאמר אותו ובא ממנו, וזהו גאולה אל הדבור, ולכך זוכה להיות על ידו הגאולה.

8. יכין על פרקי אבות ו:ו

הא למדת שכל האומר דבר בשם אסתר מביא גאולה לעולם

שמי שעושה דבר טוב, הקב"ה חפץ שיתפרסם שם המטיב ודרכיו בעולם, וילמדו אחרים ממנו:

9. גמרא מסכת יומא ט:

אָבְל מְקַדָּשׁ שְׁנֵי שָׁהִיוּ עוֹסְקִין בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת וּגְמִילוּת חֻסְדִּים, מִפְּנֵי מָה חָרַב? מִפְּנֵי שֶׁהִיְתָה בּוֹ שְׁנֵי אֲתָת חָנָם. לְלַמְדָּךְ שֶׁשְׁקוּלָה שְׁנֵי אֲתָת חָנָם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֲבִירוֹת: עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים.

However, considering that the people during the Second Temple period were engaged in Torah study, observance of mitzvot, and acts of kindness, and that they did not perform the sinful acts that were performed in the First Temple, why was the Second Temple destroyed? It was destroyed due to the fact that there was wanton hatred during that period. This comes to teach you that the sin of wanton hatred is equivalent to the three severe transgressions: Idol worship, forbidden sexual relations and bloodshed.

10. יכין על פרקי אבות ו:ו (Cont.)

ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי

דהרי מרדכי עשה קידוש השם גדול, להודיע איך היהודי נאמן למלכו, שהרי הסתכן עם ב' שרים גדולים כדי להציל מלכו, ולא היה חושש אולי המלך המבוהל והטפוש ההוא הי' מוחל להם, והיו עי"ז חיינו תלויים בשערה. אולם ע"י שאמרה אסתר לאחשורוש המעשה בשם מרדכי, נתגלגל הדבר שעי"ז באה גאולה לעולם, ולא לבד גאולת צרת הגוף אלא גאולת הנפש והתקרבות ישראל לאביהם שבשמים [כמגילה דט"ז ב']:

11. Rabbi Jonathan Sacks: Parshat Tzav 5768

In Judaism, sacrifice is something else altogether. The G-d of Israel is simultaneously the supreme power (creator of heaven and earth) and yet one who heeds and acts on behalf of the powerless (slaves in Egypt, the widow, orphan and stranger in Israel). Such a G-d cannot be bribed or placated. The very meaning of sacrifice is thus transformed. It becomes something that has an effect not on G-d but on man. How so?

The word *korban*, “sacrifice” means “bringing, or coming, close.” To come close to G-d in Judaism, we must renounce ourselves – our power, our will, our autonomous being, our self-sufficiency. We must give something up. We must engage in a symbolic act of renunciation.

That is the meaning of sacrifice. The result of such “coming close” is that, after it, we return to the world changed. Renouncing our ownership of something (an animal, or part of the harvest), we acknowledge G-d’s ownership of the world. We therefore re-engage with the world in the conscious knowledge that we do not own it. We are no more than trustees or guardians of the universe on behalf of G-d.

For this reason, when the Temple was destroyed, other forms of renunciation were substituted: the will (in the case of prayer), the mind (learning), or property (tzedakah and hospitality to strangers).

12. ויקרא כ"ה:ג-כ"ה

(ג) והארץ לא תמכר לצמתת פילי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי: (כד) ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ: (כה) כי ימוך אחיך ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו:

(23) But the land must not be sold beyond reclaim, for the land is Mine; you are but strangers resident with Me. (24) Throughout the land that you hold, you must provide for the redemption of the land. (25) If your kinsman is in straits and has to sell part of his holding, his nearest redeemer shall come and redeem what his kinsman has sold.

13. ויקרא כ"ה:מ"ז-מ"ט

(מז) וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומה אחיך עמו ונמכר לגר ותושב עמך או לעקר משפחת גר: (מח) אחרי נמכר גאלה תהיה לו אחד מאחיו וגאלנו: (מט) או דדו או בן דדו וגאלנו או משאר בשרו ממשפחתו וגאלנו או השיגה ידו ונגאל:

(47) If a resident alien among you has prospered, and your kinsman being in straits, comes under his authority and gives himself over to the resident alien among you, or to an offshoot of an alien’s family, (48) he shall have the right of redemption even after he has given himself over. One of his kinsmen shall redeem him, (49) or his uncle or his uncle’s son shall redeem him, or anyone of his family who is of his own flesh shall redeem him; or, if he prospers, he may redeem himself.

14. ויקרא כ"ז:י"ד-ט"ו

(יד) ואיש כי יקדש את ביתו קדש לה' והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אתו הכהן כן יקום: (טו) ואם המקדש יגאל את ביתו ויסוף חמישית כסף ערכו עליו והיה לו:

(14) If anyone consecrates his house to the LORD, the priest shall assess it. Whether high or low, as the priest assesses it, so it shall stand; (15) and if he who has consecrated his house wishes to redeem it, he must add one-fifth to the sum at which it was assessed, and it shall be his.

15. בעל מי שילוח - הגדת הגיוני הלכה על שלחן ערוך

באכילת ביצה יש רמז לשתי הגאולות של ישראל, לגאולת הגוף משיעבוד מצרים ולגאולת הרוח בקבלת התורה. ומה הרמז בביצה על שני אלה? כל הנולדים בעולם כיון שנולדו נגמרה ההולדה בשלימות והגיעה את התכלית, זולת הביצה. ביצה הנולדה לא הגיעה בה ההולדה של תכליתה, עדיין היא צריכה להולדה שניה, להולדת האפרוח. וכלידת האפרוח הנולד בלידה אחר לידה, כך עם ישראל. כשיצאו ישראל ממצרים היתה יציאתם לידה להם, לידה ראשונה ... א"ר אבא בר כהנא בשם רבותינו כעובר שהוא נתוץ במעי בהמה וכשם שהרועה נותן ידו ושומטה ממעיה כך עשה הקב"ה לישראל במצרים להוציאם שנאמר לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי. וכביצה שלמראית עין גולם היא אבל בפנימיותה נמצא כח ריקום האפרוח כך ישראל בשעת יציאתם ממצרים כבר ניתן בהם הכח הראשון וההכשר להיות נולדים לידה והיא באה להם בשעת מתן תורה שבזה הגיעה לידתם אל התכלית.

The eating of the egg is a hint to the two redemptions of Yisrael - the physical redemption from slavery in Egypt and the spiritual redemption when the Torah was received. How does the egg hint to both of these? All [creatures] are born complete at birth, except for the egg. When the egg is laid it is not completely born, it still needs to be hatched with a second process, until it is a chick. Just as the chick is born with a birth after the birth, so to with Am Yisrael. When Yisrael left Egypt, their exodus was a birth, the first birth. R' Abba Bar Kahanah said in the name of our rabbis: As the fetus is cut down in the bowels of the beast, and just as the shepherd gives his hand and drops from its bowels, so the Holy One, blessed be He, did to Israel in Egypt to remove them. And as an egg that appears to be a golem, but inside it is found a force to bind the chick, so Israel, at the time of their departure from Egypt, was given the first strength and the ability to be born next to it and it came to them at the time of the giving of the Torah.